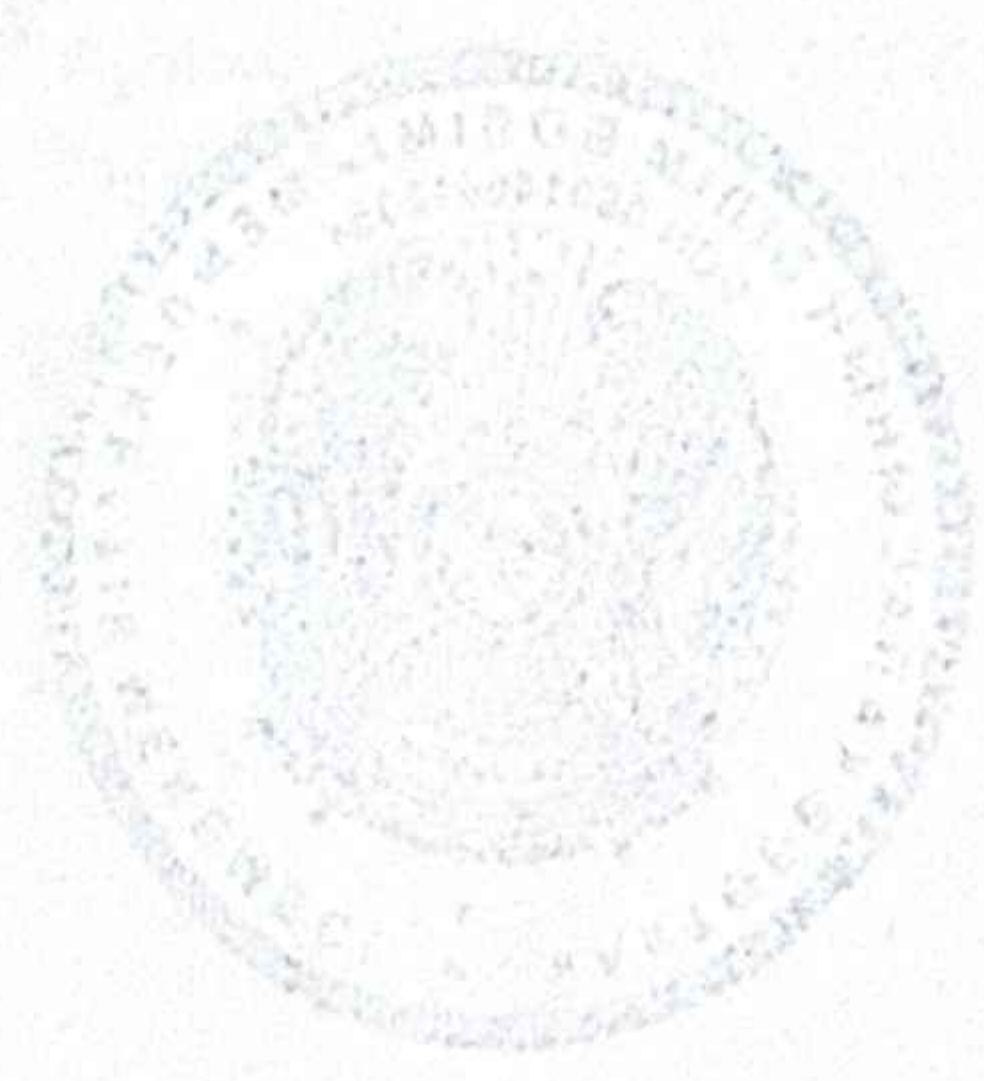


«АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ» ММ
«BILIM QAZYNA» КММ
№17 «Шұғыла» бөбекжай-балабақшасы

«Ақтөбе қаласы білім бөлімі» ММ
2024 жылы _____
№ _____ бұйрығымен
БЕКЕТ ДИ



«Сенсорлық әлемінде»
бағдарламасы
(мектепалды, ересек, ортаңғы топ балаларына арналған)



Ақтөбе қаласы
2024 жыл

«Сенсорлық әлемінде» бағдарламасы М. Монтессори – “Помоги мне сделать это самому” атты еңбектеріне сүйене отырып, мектепалды, ересек және ортаңғы топ тәрбиеленушілеріне «Сенсорлық әлемінде» ақылы қызмет бағдарламасы жасалды.

Құрастырған: №17 «Шұғыла» бөбекжай -балабақшасының логопед-дефектологы Нұртуған Дана Диярқызы

№17 «Шұғыла» бөбекжай-балабақшасының педагогикалық кеңесінде «Сенсорлық әлемінде» ақылы қызмет бағдарламасы талқыланды.

Хаттама № 1

«26» тамыз 2024 жыл

№ 17 « Шұғыла» бөбекжай-балабақшасының меңгерушісі

Д.Н.Жетилгенова Д.Н.Жетилгенова

Қалалық сараптау комиссиясының отырысында «Сенсорлық әлемінде» ақылы қызмет бағдарламасы мақұлданды.

Хаттама № _____ 2024 жыл

Сараптау комиссиясы төрағасы



Ж. Шалабаева

«Ақтөбе қаласының білім бөлімі» мемлекеттік мекемесінің №17 «Шұғыла» бөбекжай-
балабақшасының логопед дефектолог маманы Нұртуған Дана Диярқызының
«Сенсорлық әлемінде» атты ақылы қызмет бағдарламасына

ПІКІР

Нұртуған Дана Диярқызының «Сенсорлық әлемінде» атты ақылы қызмет бағдарламасы мектепке дейінгі жастағы балалардың сенсорлық дамуын қолдау мен жетілдіруге бағытталған сапалы және кәсіби құрал болып табылады. Бағдарламаның басты ерекшелігі – оның балалардың жастық ерекшеліктерін ескере отырып құрылуы, сонымен қатар логопед-дефектолог маманының кәсіби тәжірибесіне негізделгендігі. Бағдарлама арқылы балалар әртүрлі сезім мүшелерімен жұмыс істеп, ойлау, қабылдау, қимыл-қозғалыс үйлесімділігін дамыта отырып, сөйлеу және тілдік қабілеттерін жетілдіреді.

Бағдарлама мазмұны жүйелі және әр кезең нақты мақсат-міндеттерге сәйкес жасалған. Сенсорлық тапсырмалар мен ойын элементтері балалардың назарын сақтауға, зейінін арттыруға, сезімдік тәжірибесін кеңейтуге бағытталған. Әрбір іс-әрекет балалардың эмоционалды дамуын қолдай отырып, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытады және өздігінен әрекет жасауға ынталандырады. Сонымен қатар, бағдарлама балалардың тілдік дағдыларын нығайтуға, сөздік қорын байытуға және сөйлеу мәдениетін қалыптастыруға да ықпал етеді.

Бағдарламаның тағы бір маңызды артықшылығы – ол ата-аналар мен педагогтарға практикалық нұсқаулар береді. Әр тапсырманың мақсаты, қолдану әдісі және қажетті құрал-жабдықтары нақты көрсетілген, бұл балалармен жұмыс жасау барысында тиімді жоспарлауға мүмкіндік береді. Мұндай құрылым педагогтарға әрбір баланың жеке мүмкіндіктеріне сәйкес сенсорлық даму процесін ұйымдастыруға жол ашады.

Сонымен қатар, бағдарлама балалардың әлеуметтік және эмоционалды дамуына да оң әсер етеді. Сенсорлық ойындар мен жаттығулар балалардың қоршаған ортаға деген қызығушылығын арттырып, олардың бір-бірімен қарым-қатынас жасау дағдыларын жетілдіреді. Бұл олардың топтық жұмысқа бейімділігін қалыптастырып, өзара түсіністік пен ынтымақтастық қабілеттерін дамытуға көмектеседі.

Жалпы алғанда, «Сенсорлық әлемінде» бағдарламасы – мектепке дейінгі жастағы балалардың сенсорлық және сөйлеу дамуын жан-жақты қолдайтын, кәсіби тұрғыдан дайындалған, практикалық мәні зор ресурс. Бағдарлама балалардың когнитивтік, эмоционалды және әлеуметтік дамуына үлес қосып, олардың тұлғалық потенциалын ашуға мүмкіндік береді. Осы тұрғыдан алғанда, бұл ақылы қызмет бағдарламасы педагогтар мен ата-аналар үшін құнды және тиімді құрал болып табылады.

Бағдарламаның ерекше артықшылығы – оның балалардың әртүрлі сенсорлық қабілеттерін кешенді түрде дамытуды көздеуі. Жұмыстар түрлі текстуралармен, дыбыстармен, жарық және түстермен тәжірибе жасауды қамтиды, бұл балалардың қоршаған ортаны қабылдауын жетілдіріп, олардың ойлау қабілетін, қиялын және есте сақтау дағдыларын дамытады. Сондай-ақ, бағдарлама балалардың моторикасын нығайтып, кішкентай бұлшықеттердің үйлесімділігін дамытатын жаттығуларды да қамтиды, бұл сөйлеу тілін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Сонымен қатар, «Сенсорлық әлемінде» бағдарламасы педагогтардың кәсіби шеберлігін арттыруға да мүмкіндік береді. Бағдарламаны қолдану арқылы мамандар әр баланың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, тиімді әдістемелік шешімдер қабылдауды үйренеді. Бұл, өз кезегінде, балалармен жұмыс жасауда сенімділікті арттырып, олардың даму деңгейін мұқият бақылап, қажетті түзетулерді уақытылы енгізуге жағдай жасайды.

Пікір беруші:

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе
өңірлік университеті,
Жалпы педагогика және білім берудегі
менеджмент кафедрасының
доценті, п.ғ.к.,
Пікір беруші:



ТҮСІНІК ХАТ

«Сенсорлық әлемінде» бағдарламасы 72 сағатқа есептелген. Сабақтар аптасына 2 рет өткізіледі. Әр ұйымдастырылған іс-әрекет ойын түрінде, қызықты әрі қолжетімді форматта жүргізіледі. Бағдарлама мазмұны балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес құрылып, қарапайымнан күрделіге қарай жүйеленген. Сабақ барысында балалардың қызығушылығын арттыру мақсатында түрлі ойын технологиялары, дамытушы жаттығулар және практикалық тапсырмалар кеңінен қолданылады.

Мектепке дейінгі кезең — баланың сенсорлық дамуының ең белсенді әрі маңызды кезеңдерінің бірі болып табылады. Осы уақытта бала түстерді, пішіндерді, көлемдерді, дыбыстарды, иістерді және тактильді сезімдерді тану арқылы қоршаған ортаны қабылдай бастайды. Сенсорлық даму баланың жалпы психикалық дамуының негізін құрайды және оның болашақтағы оқу әрекетіне тікелей әсер етеді.

Сенсорлық дамуы жақсы қалыптасқан бала:

- заттардың қасиеттерін (түсі, пішіні, көлемі, құрылымы) дұрыс ажыратады;
- қоршаған ортадағы өзгерістерді байқап, салыстыра алады;
- сөйлеу қабілеті жақсы дамиды, сөздік қоры молаяды;
- ойлау, есте сақтау, зейін сияқты танымдық процестері белсенді дамиды;
- өз ойын еркін жеткізіп, тапсырмаларды өз бетінше орындауға дағдыланады.

«Сенсорлық әлемінде» бағдарламасы балалардың сенсорлық қабылдауын, сөйлеу тілін, ұсақ моторикасын және танымдық қабілеттерін кешенді түрде дамытуға бағытталған. Бағдарламада логопедиялық және дефектологиялық түзету жұмыстары да қамтылып, әр баланың жеке ерекшеліктері ескеріледі. Сонымен қатар, балалардың эмоционалдық жай-күйін тұрақтандыруға, қоршаған ортаға деген қызығушылығын арттыруға ерекше көңіл бөлінеді.

Бағдарлама барысында балалар түрлі дидактикалық ойындар, сенсорлық жаттығулар, логопедиялық тапсырмалар арқылы заттардың түсін, пішінін, көлемін, дыбысын, текстурасын ажыратуды үйренеді. Сонымен қатар, саусақ жаттығулары, құм терапиясы, су ойындары, тактильді жолдармен жүру сияқты жұмыстар арқылы олардың ұсақ моторикасы мен сезім мүшелері дамытылады.

Сабақтарда қолданылатын әдіс-тәсілдер: ойын әдісі, көрсету, түсіндіру, практикалық жұмыс, қайталау және бекіту. Балалар топтық және жеке жұмыстар арқылы бір-бірімен қарым-қатынас жасауға, өз ойын жеткізуге, бірлесіп әрекет етуге үйренеді.

Бағдарламаның ерекшелігі — сенсорлық дамуды тек жеке бағыт ретінде ғана емес, баланың сөйлеу тілімен, ойлауымен және жалпы дамуымен байланыстыра отырып қарастыруында. Бұл тәсіл баланың жан-жақты дамуына мүмкіндік береді.

Осы бағдарлама мектепке дейінгі ұйымдардағы логопед-дефектолог мамандарға балалардың сенсорлық қабілеттерін жүйелі түрде дамытуға, олардың сөйлеу және танымдық белсенділігін арттыруға тиімді құрал болып табылады.

Мақсаты

Балалардың сенсорлық қабылдауын дамыту, сөйлеу тілін жетілдіру, ұсақ моториканы қалыптастыру және қоршаған ортаны тану қабілеттерін арттыру.

Өзектілігі

Қазіргі таңда мектепке дейінгі жастағы балалар арасында сөйлеу тілінің кешеуілдеуі, сенсорлық қабылдаудың жеткіліксіз дамуы жиі кездеседі.

Сенсорлық ойындар мен арнайы жаттығулар баланың:

- танымдық қабілетін
- ойлауын
- зейінін
- сөйлеу тілін
- қол моторикасын

дамытуға үлкен мүмкіндік береді.

Сондықтан логопед-дефектологтың сенсорлық бағыттағы жұмысы мектепке дейінгі ұйымдарда ерекше маңызға ие.

Міндеттері

Балаларды түстерді, пішіндерді, көлемдерді ажыратуға үйрету.

Тактильді сезім арқылы заттардың қасиеттерін анықтауға үйрету.

Ұсақ моториканы дамытуға арналған жаттығулар орындау.

Дыбыстарды тыңдау және ажырату қабілетін қалыптастыру.

Зейін, есте сақтау және ойлау қабілетін дамыту.

Сөйлеу тілін дамытуға арналған ойындар өткізу.

Бағдарлама бойынша балалар нені меңгереді

Балалар:

- негізгі түстерді ажырата алады
- геометриялық пішіндерді таниды
- үлкен-кіші, ұзын-қысқа ұғымдарын түсінеді
- сенсорлық ойындарға белсенді қатысады
- дыбыстарды тыңдап ажырата алады
- ұсақ моторикасы дамиды

Күтілетін нәтиже

Бағдарлама соңында балалар:

- сенсорлық қабылдауы дамиды
- зейіні мен есте сақтау қабілеті артады
- ұсақ моторикасы жақсарады
- сөйлеу белсенділігі артады
- қоршаған орта туралы түсінігі кеңейеді

БАҒДАРЛАМА ТАҚЫРЫШТАРЫ

(ортаңғы, ересек, мектепалды топтар)

Барлығы: 72 сағат

Аптасына: 2 рет

№	Тақырыбы	Сағат
1	Түстер әлеміне саяхат	2
2	Қызыл түс	2
3	Сары түс	2
4	Көк түс	2
5	Жасыл түс	2
6	Түстерді ажыратамыз	2
7	Геометриялық пішіндер	2
8	Дөңгелек пішін	2
9	Шаршы пішін	2
10	Үшбұрыш пішін	2
11	Пішіндерді сәйкестендіру	2
12	Үлкен және кіші	2
13	Ұзын және қысқа	2
14	Биік және аласа	2
15	Қатты және жұмсақ	2
16	Жылы және суық	2
17	Құммен ойын	2
18	Су әлемі	2
19	Дыбыстар әлемі	2
20	Музыкалық ойындар	2
21	Иістерді ажыратамыз	2
22	Дәмдерді танимыз	2
23	Қол саусақ жаттығулары	2
24	Мозайка құрастыру	2
25	Конструктормен жұмыс	2
26	Сиқырлы қапшық	2
27	Логикалық ойындар	2
28	Зейінді дамыту ойындары	2
29	Есте сақтауды дамыту	2
30	Сенсорлық жол	2
31	Құм терапиясы	2
32	Түстерді сәйкестендіру	2
33	Пішіндерді құрастыру	2
34	Суреттерді салыстыру	2
35	Қоршаған ортаны тану	2
36	Қорытынды ойын сабағы	2

Барлығы: 72 сағат

БАҒДАРЛАМА МАЗМҰНЫ

1. Түстер әлеміне саяхат

Мақсаты: Балаларды негізгі түстермен таныстыру, түстерді ажырата білуге үйрету.

Материалдар: Түрлі түсті карточкалар, ойыншықтар, кубиктер.

Өткізу барысы: Балаларға әртүрлі түстер көрсетіледі. Әр бала түсті атап, сол түске сәйкес заттарды табады. Ойын түрінде «Қай түс?» тапсырмасы орындалады.

2. Қызыл түс

Мақсаты: Қызыл түсті ажыратуға және есте сақтауға үйрету.

Материалдар: Қызыл түсті заттар (доп, алма, карточкалар).

Өткізу барысы: Балалар қызыл түсті заттарды таңдап, бөлек орналастырады. «Қызыл затты тап» ойыны ойнатылады.

3. Сары түс

Мақсаты: Сары түсті танып, басқа түстерден ажырату.

Материалдар: Сары түсті карточкалар, ойыншықтар.

Өткізу барысы: Балалар сары түсті заттарды тауып, сәйкестендіреді. Түстерді салыстыру тапсырмалары беріледі.

4. Көк түс

Мақсаты: Көк түсті ажырату және дұрыс атауға үйрету.

Материалдар: Көк түсті карточкалар, суреттер.

Өткізу барысы: Балалар көк түсті заттарды таңдап алады, басқа түстермен салыстырады.

5. Жасыл түс

Мақсаты: Жасыл түсті табиғатпен байланыстыра отырып таныстыру.

Материалдар: Жапырақтар, жасыл түсті қағаздар, суреттер.

Өткізу барысы: Балалар жасыл түсті заттарды табады, табиғаттағы жасыл элементтерді атайды.

6. Түстерді ажыратамыз

Мақсаты: Негізгі түстерді бекіту және ажырату дағдыларын дамыту.

Материалдар: Түрлі түсті карточкалар.

Өткізу барысы: Балалар түстерді салыстырып, сәйкесін табады. Топтық ойындар ұйымдастырылады.

7. Геометриялық пішіндер

Мақсаты: Геометриялық пішіндермен таныстыру.

Материалдар: Дөңгелек, шаршы, үшбұрыш фигуралары.

Өткізу барысы: Балалар пішіндерді қарап, атайды және оларды қоршаған ортадан табады.

8. Дөңгелек пішін

Мақсаты: Дөңгелек пішінді ажырату.

Материалдар: Доп, дөңгелек заттар, суреттер.

Өткізу барысы: Балалар дөңгелек заттарды табады, оларды басқа пішіндерден ажыратады.

9. Шаршы пішін

Мақсаты: Шаршы пішінді тану және ажырату.

Материалдар: Шаршы пішінді карточкалар.

Өткізу барысы: Балалар шаршы заттарды тауып, оларды салыстырады.

10. Үшбұрыш пішін

Мақсаты: Үшбұрыш пішінді таныстыру.

Материалдар: Үшбұрыш фигуралар.

Өткізу барысы: Балалар үшбұрыштарды тауып, оларды құрастырады.

11. Пішіндерді сәйкестендіру

Мақсаты: Пішіндерді дұрыс сәйкестендіру дағдыларын дамыту.

Материалдар: Пішіндер мен ұяшықтар.

Өткізу барысы: Балалар пішіндерді тиісті орындарға орналастырады.

12. Үлкен және кіші

Мақсаты: Көлемдерді салыстыруға үйрету.

Материалдар: Үлкен және кіші заттар.

Өткізу барысы: Балалар заттарды салыстырып, үлкен-кішісін анықтайды.

13. Ұзын және қысқа

Мақсаты: Ұзындық ұғымын қалыптастыру.

Материалдар: Әртүрлі ұзындықтағы заттар.

Өткізу барысы: Балалар ұзын және қысқа заттарды салыстырады.

14. Биік және аласа

Мақсаты: Биіктік ұғымын дамыту.

Материалдар: Құрылыс материалдары.

Өткізу барысы: Балалар биік және аласа заттарды салыстырады.

15. Қатты және жұмсақ

Мақсаты: Тактильді сезім арқылы ажырату.

Материалдар: Қатты және жұмсақ заттар.

Өткізу барысы: Балалар заттарды ұстап көріп, қасиетін анықтайды.

16. Жылы және суық

Мақсаты: Температураны сезіну.

Материалдар: Жылы және суық су, заттар.

Өткізу барысы: Балалар қолымен ұстап, айырмашылығын айтады.

17. Құммен ойын

Мақсаты: Сенсорлық және моторикалық дамуды жетілдіру.

Материалдар: Құм, қалыптар.

Өткізу барысы: Балалар құммен ойнап, әртүрлі пішіндер жасайды.

18. Су әлемі

Мақсаты: Су арқылы сенсорлық тәжірибе жасау.

Материалдар: Су, ыдыстар, ойыншықтар.

Өткізу барысы: Балалар су құю, төгу арқылы тәжірибе жасайды.

19. Дыбыстар әлемі

Мақсаты: Дыбыстарды ажырату.

Материалдар: Дыбыс шығаратын заттар.

Өткізу барысы: Балалар дыбысты тыңдап, қайдан шыққанын анықтайды.

20. Музыкалық ойындар

Мақсаты: Музыкалық есту қабілетін дамыту.

Материалдар: Музыкалық аспаптар.

Өткізу барысы: Балалар аспаптарды тыңдап, ажыратады және ырғақпен қимылдайды.

21. Иістерді ажыратамыз

Мақсаты: Иіс сезу қабілетін дамыту.

Материалдар: Хош иісті заттар (жеміс, гүл, дәмдеуіштер).

Өткізу барысы: Балалар көзін жұмып, иістерді анықтайды және атауын табады.

22. Дәмдерді танимыз

Мақсаты: Дәм сезу арқылы ажырату қабілетін дамыту.

Материалдар: Тәтті, тұзды, қышқыл тағамдар.

Өткізу барысы: Балалар әртүрлі дәмдерді татып, қандай дәм екенін айтады.

23. Қол саусақ жаттығулары

Мақсаты: Ұсақ моториканы дамыту.

Материалдар: Саусақ ойындары, жаттығу құралдары.

Өткізу барысы: Саусақ гимнастикасы, өлеңмен бірге қимыл жасау.

24. Мозайка құрастыру

Мақсаты: Логикалық ойлау мен моториканы дамыту.

Материалдар: Мозайка бөлшектері.

Өткізу барысы: Балалар үлгі бойынша немесе өз қиялымен сурет құрастырады.

25. Конструктормен жұмыс

Мақсаты: Кеңістіктік ойлауды дамыту.

Материалдар: Конструкторлар.

Өткізу барысы: Балалар түрлі құрылымдар жасап, оны сипаттайды.

26. Сиқырлы қапшық

Мақсаты: Тактильді сезім арқылы заттарды тану.

Материалдар: Қапшық, түрлі заттар.

Өткізу барысы: Балалар қолымен ұстап, затты сипаттап табады.

27. Логикалық ойындар

Мақсаты: Ойлау қабілетін дамыту.

Материалдар: Дидактикалық ойындар.

Өткізу барысы: Артық затты табу, сәйкестендіру тапсырмалары.

28. Зейінді дамыту ойындары

Мақсаты: Зейінді шоғырландыру.

Материалдар: Суреттер, карточкалар.

Өткізу барысы: Балалар айырмашылықтарды табады, тапсырмаларды орындайды.

29. Есте сақтауды дамыту

Мақсаты: Есте сақтау қабілетін жетілдіру.

Материалдар: Суреттер, карточкалар.

Өткізу барысы: Балалар көрсетілген заттарды есте сақтап, қайта айтады.

30. Сенсорлық жол

Мақсаты: Табан арқылы сезіну қабілетін дамыту.

Материалдар: Түрлі текстуралы жолақтар (күм, тас, жұмсақ материал).

Өткізу барысы: Балалар жолмен жүріп, сезімдерін сипаттайды.

31. Құм терапиясы

Мақсаты: Эмоциялық және сенсорлық дамуды қолдау.

Материалдар: Құм, ойыншықтар.

Өткізу барысы: Балалар құммен еркін ойнап, түрлі пішіндер жасайды.

32. Түстерді сәйкестендіру

Мақсаты: Түстерді бекіту.

Материалдар: Түрлі түсті карточкалар.

Өткізу барысы: Балалар түстерді дұрыс сәйкестендіреді.

33. Пішіндерді құрастыру

Мақсаты: Геометриялық пішіндерді бекіту.

Материалдар: Пішіндер жиынтығы.

Өткізу барысы: Балалар пішіндерден сурет құрастырады.

34. Суреттерді салыстыру

Мақсаты: Аналитикалық ойлауды дамыту.

Материалдар: Ұқсас суреттер.

Өткізу барысы: Балалар айырмашылықтарды табады.

35. Қоршаған ортаны тану

Мақсаты: Қоршаған орта туралы түсінікті кеңейту.

Материалдар: Табиғат суреттері, заттар.

Өткізу барысы: Балалар табиғат элементтерін ажыратады.

36. Қорытынды ойын сабағы

Мақсаты: Өткен материалдарды бекіту.

Материалдар: Әртүрлі ойындар мен тапсырмалар.

Өткізу барысы: Балалар барлық өткен дағдыларды қолдана отырып, ойындар орындайды.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты – Астана, 2020 ж.
2. «Балапан» бағдарламасы – ҚР БҒМ.
3. Мектепке дейінгі ұйымдардағы сенсорлық дамыту әдістемесі – Алматы.
4. Логопедиялық жұмыс негіздері – мектепке дейінгі ұйымдарға арналған әдістемелік құрал.
5. Дефектология негіздері – оқу-әдістемелік құрал.

Қосымша әдебиеттер

1. Венгер Л.А. «Сенсорное развитие детей дошкольного возраста».
2. Поддьяков Н.Н. «Развитие познавательной деятельности детей».
3. Стребелева Е.А. «Коррекционно-развивающее обучение детей».
4. Монтессори М. «Сенсорлық материалдар арқылы оқыту».
5. Балалар психологиясы және сенсорлық даму жөніндегі ғылыми еңбектер.